

Til Nærings- og fiskeridepartementet

Innspill til ny dyrevelferdsmelding for alle akvatiske dyrearter og akvatiske dyreholdkategorier som omfattes av dyrevelferdsloven

Den norske veterinærforening og Akvaveterinærenes forening (AVF) ønsker å benytte denne anledningen til å gi innspill til ny stortingsmelding om dyrevelferd for akvatiske dyr.

Veterinærforeningen organiserer majoriteten av veterinærer i Norge. AVF er en landsomfattende særforening under Den norske veterinærforening og representerer veterinærer med interesse for akvakultur. AVFs medlemmer innehar stillinger som **fiskehelsepersonell i praksis, i forvaltning, innen forskning og kommersiell praksis.**

Vi viser til tidligere innsendt høringsinnspill, og tydeliggjør i dette høringsinnspillet de viktigste områdene som vi mener må utbedres for å sikre bedre velferd for akvatiske dyr. Overordnet er bedre fiskevelferd helt essensielt for våre medlemmer, og mulighet for vekst i akvakulturnæringen bør være direkte knyttet til god velferd.

Fiskehelsepersonell i praksis

Lovverket som regulerer akvakultur er utformet med stort fokus på produksjon og tekniske løsninger, ikke med utgangspunkt i behovene til fisken. En bærekraftig næring og produksjon må først og fremst ivareta fisken. God dyrevelferd må ligge som et premiss for produksjon, og dette bør synliggjøres i formålet i § 1 i Akvakulturloven ved at dyrevelferd nevnes spesielt som en del av bærekraftsformålet. Dette vil tydeliggjøre det ansvaret oppdretterne har for å sikre god dyrevelferd for oppdrettsfisk. En klargjøring av dyreeiers rolle og ansvar når det gjelder velferd er viktig for å unngå at veterinærens arbeid for å sikre velferden til fisken blir et bremsende ledd i produksjonen. I praksis er det dessverre slik i mange tilfeller, og det er ikke en hensiktsmessig måte å regulere fiskevelferden på.

Per i dag er lovverket slik at enheter som drifter med høy dødelighet og dårlig velferd, likevel kan øke sin produksjon så lenge de har et lavt antall lakselus. Veterinærforeningen imøteser systemer for vekst som premierer de oppdretterne som kan dokumentere gode helse og velferd hos fisken som holdes på anlegget, og som sanksjonerer oppdrettere som drifter på måter som medfører dårlig velferd. Det finnes ingen andre husdyrproduksjoner i Norge, der systemet premierer husdyrholdere med høy dødelighet og dårlig velferd med å øke produksjonen. Tvert imot er den vanlige reaksjonsformen at de må redusere antall dyr eller avvikle produksjonen.

Definisjonen av «god velferd» endres i takt med samfunnets utvikling, ny forskning og erfaring etablert i næringen. Det er viktig at regelverk som ivaretar dyrevelferd gir mulighet for å implementere disse endringene, slik at man til enhver tid sikrer fisken de beste forutsetningene for god velferd. God velferd innebærer mer enn overlevelse og tilvekst. Målbare parametere for velferd og helse til laks og rensefisk bør inkluderes som del av dagens driftsplaner, som må godkjennes før fisken settes ut i hvert anlegg. Det bør være krav om at det settes konkrete mål til disse parametere, og at når fisken er slaktet ut skal disse evalueres. Da får man et verktøy som kan brukes i forvaltning om økt helse og velferd (og lavere dødelighet), basert på prestasjoner i det enkelte anlegg.

Alt for mange rensefisk lider og dør. Veterinærforeningen ønsker ikke et totalforbud mot bruk av rensefisk, men det må sikres at kun oppdrettere som kan dokumentere god drift, effekt av og godt hold av rensefisk får bruke den. En ordning tilsvarende den Mattilsynet i dag benytter for såkalte kronisk dårlige dyrehold kunne sikret varig og planmessig bedring av velferden hos de oppdretterne som velger å bruke rensefisk. Å sikre rensefiskens velferd er omfattende og krevende arbeid, og oppdrettere som ikke bruker betydelige ressurser på oppgaven vil ikke kunne tilby rensefisken et miljø som den kan overleve og trives i.

En revisjon av Lov om dyrehelsepersonell og hjemmel for å føre tilsyn med virksomheter, og ikke bare enkeltpersoner, er avgjørende innen akvanæringen. Veterinærforeningen er fullt innforstått med ansvaret som følger med autorisasjonen, men personlig ansvar alene er ikke tilstrekkelig for å sikre at fiskens velferd blir tilstrekkelig ivaretatt i forbindelse med operasjoner som f.eks. avlusning. Det er vanskelig for enkeltpersoner å fronte store selskaper, og i praksis sette begrensninger for driften, og samtidig forsvare sine avgjørelser overfor forvaltningen. Dette krysspresset oppleves som sterkt belastende, og det er i dag et stort gjennomtrekk av fiskehelsepersonell i stillinger som inkluderer ansvar ved eksempelvis behandling i både fiskehelsetjenester og i oppdrettsselskaper. Skal man sikre tilstrekkelig fiskehelsepersonell til disse viktige arbeidsoppgavene i fremtiden, må loven endres.

Kravene til risikostyring i driften er lite konkrete, og det er uklarerheter knyttet til tolkning av regelverket som omhandler velferd. Det meste av dette regelverket er funksjonsbasert. Det gir et fleksibelt regelverk, men så lenge Mattilsynet ikke utdyper med å gi retningslinjer for hva som kan ansees som akseptabelt mht. eksempelvis dødelighet, og næringen ikke utarbeider standarder og «*best practice*», blir det lett å definere seg bort fra problemene. Dødeligheten i norsk oppdrettsnæring har gjennom flere år vært for høy og dette er en trend som ikke synes å snu. Næringen er lite moden med tanke på deling av data og risikostyring, kanskje fordi regelverket i liten grad ansvarliggjør næringen knyttet til dyrenes velferd og -helse.

Anleggsstruktur

Mange av dagens problemer knyttet til oppdrett av laksefisk har sin opprinnelse i ugunstig anleggsstruktur. Arronderingen legger kort sagt opp til effektiv smitteutvesling mellom anlegg og mellom oppdrettsfisk og villfisk. Det er et krevende arbeid å rydde opp i ugunstig struktur per i dag, og det ville vært enklere å legge til rette for god biosikkerhet og å ivareta hensyn til ville bestander på etableringstidspunktet. For å sikre dette, er det nødvendig med en overordnet plan. Denne planen mangler for torsk og andre nye arter der man fortsatt har mulighet til å sikre at for plasseringen av anlegg blir gunstigst mulig i forhold til smittespredning også til vill fisk. Dette mener AVF at må på plass.

For å rydde opp i ugunstig anleggsstruktur som effektivt legger til rette for dårlig velferd hos både oppdrettet og vill fisk, er det viktig å tydeliggjøre hjemmelen for å trekke tilbake tillatelser til etablering som ligger i dagens etableringsforskrift.

Rapportering og deling av data

Offentlige krav til robuste overvåkningssystemer på populasjonsnivå er nødvendig for å sikre gode og sammenlignbare data. Den norske veterinærforening ønsker en regelverksfestet standard som slår fast hvilke typer data som skal samlas inn og på hvilken måte, samt på hvilket nivå (fiskegruppe-anlegg-selskap), inkludert enhetlig sporing av minste enhet i næringen (helst fiskegruppe).

Forskriftsfestet tilgang til prøvesvar fra kommersielle laboratorier bør derfor sterkt vurderes. En styrking av datagrunnlaget til norsk referanselaboratorium (Veterinærinstituttet) anbefales som en del av dette arbeidet. Tilgang til representative data av god og sammenlignbar kvalitet er avgjørende for å sikre god forvaltning og oversikt i hele landet. **Det er nødvendig med en fullstendig oversikt over tilstanden i næringen, noe som vanskelig kan sikres gjennom frivillige ordninger.**

DEN NORSKE VETERINÆRFORENING

Akvaveterinærenes forening er svært positiv til forenkling og klargjøring av regelverket og forvaltningsansvaret. Det er viktig at regelverket er lett å forstå og så entydig som mulig. Det må være tydelige konsekvenser ved dårlig drift, og mulighet for å benytte konkrete virkemidler for å få gjennomført endringer for å bedre fiskevelferden.

Forskning

Norge bruker en femtedel av forsøksdyrene i Europa. I all hovedsak er dette enkeltforsøk med fisk som benyttes i forbindelse med oppdrettsnæringen. Ifølge Hurdalsplattformen skal regjeringen støtte arbeid med å utvikle alternativ til dyreforsøk. Så langt er ingenting gjort på dette området, selv om det politisk allerede i 2001 ble konkludert med at Norge bør etablere et 3R senter (Replacement, Reduction, Refinement) for å få ned antallet forsøksdyr. Veterinærforeningen mener at tiden er overmoden for å etablere et slikt senter.

Lovpålagt datadeling vil også være et godt verktøy for hindre at samme eller lignende forsøk utføres på fisk, som allerede er gjort tidligere. Forskriftsfestet krav om velferdsdokumentasjon og **en godkjenningsordning** for dokumentasjon av nye metoder og utstyr brukt i akvakultur bør innføres. Mye av den dårlige velferden vi ser hos norsk oppdrettsfisk kan knyttes til avlusingsmetoder og annen håndtering. Derfor er det viktig å ha kontroll på og standardisere utviklingen og utprøvingen av nye metoder og nytt utstyr. Det vil også bidra til at vurderingene våre medlemmer må gjøre i forbindelse med behandlinger, kan gjøres på et bedre og mer standardisert grunnlag.

AVF viser i tillegg til tidligere høringsinnspill vedrørende [stortingsmelding om dyrevelferd- Akvatiske dyr](#), som vi mener er relevante sett opp mot behovet for bedre velferd for produksjonsfisk i akvanæringen

Oppsummering

Avslutningsvis vil Veterinærforeningen understreke at god fiskehelse og fiskevelferd må inkluderes i bærekraftbegrepet. Det må også være et ufravikelig prinsipp at dårlig velferd ikke kan premieres med vekst. Vi trenger tydelige insentiver og virkemidler som sikrer at resultatgivende forbedringsarbeid får prioritet i alle selskap og i alle anlegg.

Enkelt oppsummert - ***Vekst gjennom velferd!***

Vedlegg:

1. **Innlegg holdt på innspillmøte i Trondheim 24. august 2023**
2. Akvaveterinærenes forening publiserte kronikken *Fisk er dyr* i Adresseavisen i forbindelse med Aqua Nor-konferanse. [Du kan lese den her](#)

30. august 2023

Camilla Larsen
Fagsjef

Vedlegg 1:

Hvor er dyrevelferden i regelverket rundt lusebekjempelse?

David Persson, Visepresident Veterinærforeningen

Flere med meg er sikkert enig i at den mest fremtredende og kostbare forskriften i dagens akvakulturnæring er lakselusforskriften. Lus koster – både i rene penger, men fremfor alt i fiskeliv. Vi trenger definitivt en lusegrense, men har vi et tilstrekkelig godt regelverk som ivaretar oppdrettsfisker når behandling blir utstrakt brukt, spesielt i slutten av produksjonen? Fiskevelferd er i hvert fall ikke et tema i luseforskriften, det er villfisk og å unngå spredning av parasitten som er formålet. Regelverket som regulerer fiskevelferd og helse er spredt – mye går ut fra dyrehelsepersonelloven og dyrevelferdsloven. Men det mangler kanskje et regelverk som i større grad regulerer behandling, eller håndtering, av oppdrettsfisk i større grad enn i dag? De forskrifter som finnes spesifikt for akvakultur, spesielt akvakulturdriftsforskriften, har primært fokus på lønnsomhet, fremfor fiskevelferd. Vi mangler rett og slett en forskrift som gjør at velferd for fisk i oppdrett blir ivaretatt på lik linje med økonomi og miljø. I tillegg blir fiskehelsepersonell stående alene med mye av ansvaret for fisken, slik regelverket er bygget opp i dag. Fiskehelsepersonell står faktisk personlig ansvarlig for de anbefalinger som blir gitt, også når disse anbefalingene er basert på prosedyrer eller behandlingsveiledninger i for eksempel en fiskehelsetjeneste – som veterinærer og fiskehelsebiologer har vi faktisk et personlig ansvar gitt i regelverket for det vi gjør på jobb, det tror jeg vi er nok så alene om i havbruksnæringen.

Når det er sagt, behandling mot lus ønsker vi jo egentlig å unngå. Jeg vill påstå at alt med oppdrett av fisk må løses gjennom forebygging, alt annet ender med brannslukking og er i grunn ikke forenlig med en sunn drift mht. helse og velferd i det lange løp. For å forebygge må vurderinger rundt helse inkluderes i alle driftsplaner når utsett planlegges. Her henger regelverket langt etter. For det som faktisk er regulert er denne brannslukkingen, og da er vi for sent ute. Risikobaserte helsebesøk, som absolutt er et veldig godt tiltak og krav i regelverket, er egentlig brannslukking i vidt forstand. For poenget er at vi er nødt til å vurdere helse før fisken blir satt ut. Hvilken fisk settes ut, når skal den settes ut, hvor skal den settes ut, hvor mange skal settes ut – alt dette er premisser for situasjonen fiskehelsepersonellet må håndtere ved de her lovpålagte helsebesøkene, for å ikke tale om lusepress i både det enkelte anlegget eller i regionen. Utsett av fisk og driftsplaner bør altså utarbeides sammen med fiskehelsepersonell, for å sikre fiskehelsefaglige vurderinger i denne fasen av produksjonen. Forebygging er nøkkelen for å sikre god helse og velferd til fisken, og det arbeidet starter lenge før fisken settes ut på sjøen. I dag er det forebyggende hensynet ikke godt nok ivaretatt i regelverket slik vi ser det.

Siste brannfakkelen er reguleringen av hele produksjonen, altså konsesjonene som er basert på biomasse. Fisken må synliggjøres, i alt regelverk rundt fiskeoppdrett, ikke kun når det er hjemmel hentet fra dyrevelferdsloven. Det hadde vært forebygging det! – når fisken i seg selv faktisk blir verdien, ikke antall kg den gir.

Avslutter med å sitere formålsparagrafen til en forskrift fra et annet produksjonsdyr, nemlig storfe i «forskrift om hold av storfe» – «Formålet med forskriften er å legge forholdene til rette for god helse og trivsel hos storfe, og sikre at det tas hensyn til dyras naturlige behov». Den holdningen syns jeg vi skal tenke på i diskusjonen om regelverk for oppdrettsfisker videre i møtet, og i arbeidet med stortingsmeldingen!

Takk for meg.